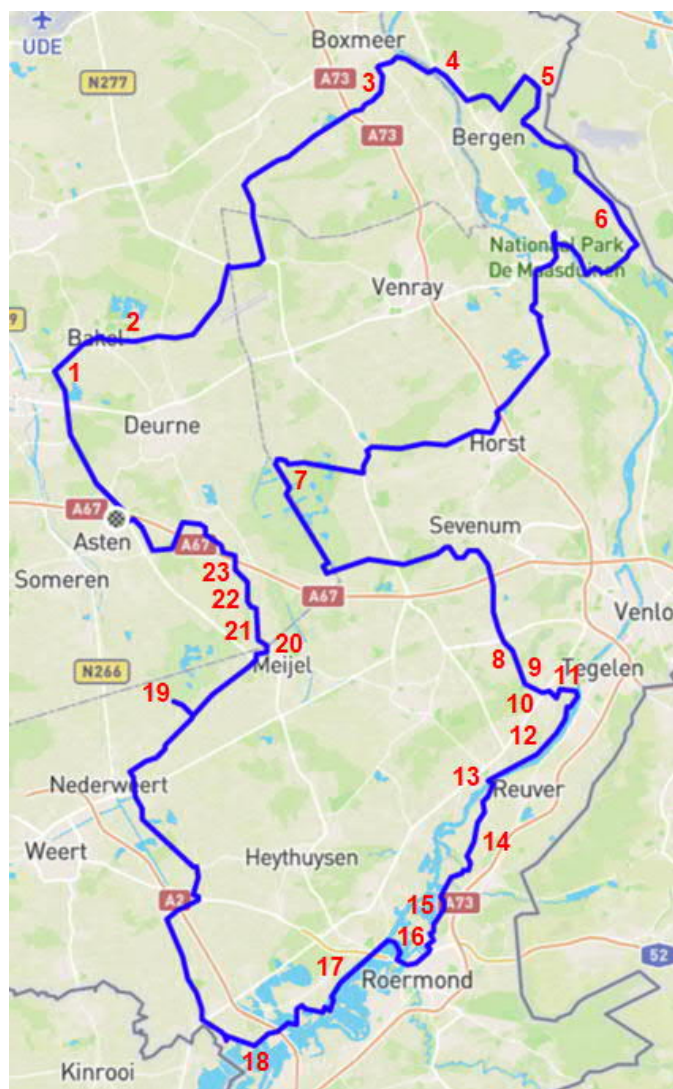

TOERTOCHT MAAS-PEEL (ca 208 km)

Deze route is uitgezet in het hoogveenlandschap en het rivierenlandschap in Zuidoost-Nederland. De route loopt grotendeels afwisselend door de Peel en langs de Maas.

De toertocht begint en eindigt bij Shell Nobis in Asten (afslag 36 van de A67, daar waar de A67 en de N279 elkaar kruisen).

Op het routekaartje zijn 23 rode cijfers aangebracht die corresponderen met onderstaande stukjes tekst over en afbeeldingen van landschappelijke bezienswaardigheden en wetenswaardigheden.

schaal 1:400.000

Bezienswaardigheden en wetenswaardigheden

1 De Bakelse Aa en Bakelse Beemden	13 Kessel: Kasteel De Keverberg
2 Milheeze: Laurentiamolen	14 Maasterrassen en holle wegen
3 Langgevelboerderij in Sambeek	15 De Asseltse Plassen
4 Veer tussen Sambeek en Afferden	16 Sint Dionysiuskerkje in Asselt
5 De Eckeltsebeek	17 Lateraalkanaal Heel-Buggenum
6 De Maasduinen	18 Abdijvorstendom Thorn
7 Helenaveen en Griendtsveen	19 De Groote Peel
8 De Kwistbeek	20 Medelo, het oude Meijel
9 Maasterrassen en terrasovergangen	21 Slenken en horsten
10 Baarlo: Historische buitenplaats d'Erp	22 De Peelrandbreuk
11 De coupure van Baarlo	23 Wijst
12 Belfeld	

In dit pdf-routebestand zijn uitsluitend de vier vetgedrukte landschap-specifieke bezienswaardigheden en wetenswaardigheden opgenomen. Voor de overige bezienswaardigheden en wetenswaardigheden zal het boek 'HET NEDERLANDSE LANDSCHAP VANAF DE MOTOR OF VANUIT DE AUTO' moeten worden geraadpleegd.

1 DE BAKELSE AA EN BAKELSE BEEMDEN

Vloeiweidenstelsels zijn een cultuurhistorisch fenomeen dat weinig bekendheid geniet, maar in het Nederlandse zandlandschap zijn vaak nog restanten van vroegere vloeiweidenstelsels terug te vinden. Het gaat om allerlei landschapselementen: wallen, (spaar)bekkens, sprengen, flanksloten, kanaaltjes, opvangsloten, overlaten, houten en stenen stuwen, duikers en schuiven.

In het verleden zijn beken op grote schaal ingezet voor landbouwkundig gebruik. Naast de afvoer van overtollig water was het blijkbaar de bedoeling om zoveel mogelijk water van goede kwaliteit vast te houden. Het gaat om watersystemen waarmee boeren eeuwenlang letterlijk sturing gaven aan het grond- en oppervlaktewater, met als belangrijkste doel door bevoeiing weidegronden vorstvrij te houden en/of op natuurlijke wijze te bemesten met kalkrijk slib. Het is aannemelijk dat ook in het beekdalsysteem waar de Bakelse Aa deel van uitmaakt vloeiweiden hebben gefunctioneerd.

Na de Eerste Wereldoorlog werd kunstmest betaalbaar en daarmee kwam een eind aan de praktijk van bevoeiing. Het water moest nu juist van het land af in plaats van erop. De betaalbare, maar nog steeds kostbare kunstmest moest vooral niet wegspoelen. Om de overlast van een neerslagoverschot tot een minimum te beperken, werden bestaande beken en watergangen verdiept en rechtgetrokken.

De Bakelse Aa stroomt voordat ze uitmondt in de Zuid-Willemsvaart door het landgoed Bakelse Beemden. Beemden zijn laaggelegen natte gronden die gebruikt werden als hooiland. Dus geen vee erop, maar alleen maaien en gebruiken voor het vee in de winter op stal.

Van oorsprong is de Bakelse Aa een kronkelende beek. Door de jaren heen is de beek rechtgetrokken om de snelheid van de waterafvoer te vergroten. Door een te snelle waterafvoer treedt verdroging op, hetgeen met name voor natuurgebieden ongunstig is. Om verdroging tegen te gaan, mag de Bakelse Aa weer als vanouds kronkelen zodat het water langer wordt vastgehouden.

HOOGWATERSTUW BAKELSE AA

3 SAMBEEK: LANGGEVELBOERDERIJ

Een langgevelboerderij is een rechthoekig boerderijtype waarbij voorhuis, stal en schuur aan elkaar zijn gebouwd en alle deuren geplaatst zijn in de lange gevels.

In het voorhuis was de herd (woonkeuken) het belangrijkste vertrek. In de herd was de schouw (haard) de centrale plaats. In de schouw brandde het open vuur van turf, hout en heiplaggen. De herd werd er nauwelijks door verwarmd, het was er hooguit vier tot zes graden warmer dan buiten. Het open vuur werd voornamelijk gebruikt om te koken, zowel voor mensen als voor dieren. De kookketels werden boven het vuur gehangen aan een haal. De schouw werd ook gebruikt om worsten, hammen en spek te roken.

LANGGEVELBOERDERIJ HOEK MAASSTRAAT

De stal herbergde een potstal voor de koeien, een varkensstal, een paardenstal en een 'hennenhoort' voor de kippen. Ook het 'gemak', bestaande uit een ton met houten deksel, had een plaats in de stal. Boven de stal vee bevond zich de hooizolder.

De schuur bestond uit twee delen. Aan de kant van de stal lag de dorsvloer. In de wintermaanden werd het graan met de hand gedorst. Dorsen is het proces van het verwijderen van de graankorrel uit de rijpe aar. Achter de dorsvloer bevond zich de 'tas', waar de graanoogst werd opgeslagen.

6 NATIONAAL PARK DE MAASDUINEN

In het noordoosten van Limburg ligt Nationaal Park De Maasduinen. Het is een nationaal park omdat de staat de nationale betekenis van het gebied erkent en de bescherming waarborgt.

Het is een bos- en heidegebied, gelegen op een langgerekte hoge zandrug tussen de Maas en de Duitse grens. Het park strekt zich uit over ruim 20 kilometer met een breedte van gemiddeld 2 à 3 kilometer en is in totaal ruim 4.500 hectare groot. In het gebied ligt de langste rivierduingordel van Nederland, die is gevormd door het samenspel van water, wind en mens door de eeuwen heen.

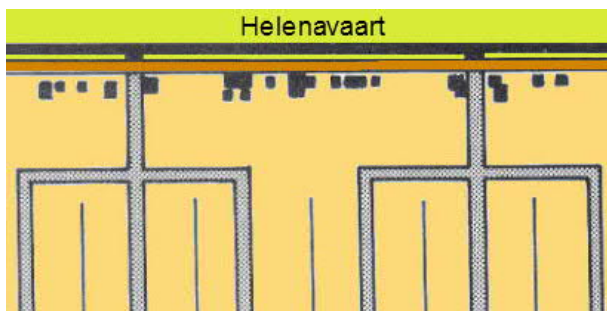
Rivierduinen zijn ontstaan in de laatste ijstijd, het Weichselien. Het landijs bereikte Nederland niet, maar het was koud en droog. In de poolwoestijn ontbrak een gesloten plantendek en had de wind vrij spel. Als de brede en ondiepe rivierbeddingen droog lagen, kon het zand opstuiven tot rivierduinen. De overwegend westenwind voerde het zand uit de droge rivierbeddingen mee en zette het weer af ten oosten ervan. Hierdoor ontstonden zandruggen en paraboolvormige duinen.

MAASDUINEN

Vanaf de prehistorie heeft de mens de natuur in De Maasduinen beïnvloed. Er werd bos gekapt om ruimte te maken voor landbouwgrond. Om de grond te kunnen blijven gebruiken, was bemesting nodig. Hiervoor werd in het gebied van De Maasduinen hoofdzakelijk schapenmest gebruikt. Door menselijk toedoen (houtkap en overbegrazing) zijn heide en stuifzanden ontstaan. Later zijn weer bossen aangeplant om de stuifzanden vast te leggen en voor de productie van hout.

7 HELENAVEEN EN GRIENDTSVEEN

DRIETANDWIJKEN

De Maatschappij Helenaveen liet een particulier kanaal graven (de Helenavaart) om de in de Peel gewonnen turf af te voeren. Aan dit kanaal werden drietandwijken (gaffelwijken) verbonden, drie parallelle zijkanalen die aan het einde samenkwamen en zo in het kanaal overgingen. Voor de latere (agrarische) bewoning was het gunstig dat kon worden volstaan met een kleiner aantal bruggen dat over iedere wijk gelegd moest worden.

Er werden wegen aangelegd en huizen gebouwd voor de veenarbeiders. Oorspronkelijk waren dit deels strooien keten. Zo ontstond het verveningsdorp Helenaveen, bijgenaamd Het Strooijen Dorp.

Na verloop van tijd werden elders langs de Helenavaart een turfstrooiselfabriek en een melkfabriek gebouwd. Daar kwamen ook winkels, een schoollokaal, verenigingslokaal, café en een kerkje. Zo ontstond het fabrieksdorp Griendtsveen.

In Griendtsveen werd veengrond verwerkt tot producten die voornamelijk voor agrarische en aanverwante activiteiten werden gebruikt. Het belangrijkste product was tot 1964 turfstrooisel en na 1964 pot- en tuingrond. In 1983 werd de vervening in Nederland beëindigd en sindsdien worden de grondstoffen in Duitse vestigingen gewonnen.

HELENAVAART TUSSEN GRIENDTSVEEN EN HELENAVEEN